

izolja prema dostavljanju kroz minimalizaciju i selektivno-
stranoj problemu, te prihvatanju socijalnih interakcija i
socializiranostom sa društvenom intervencijom. Ovi rezultati
imaju veći utjecaj jer se u ovom slučaju radi o profesionalnim
načinima koji se uglavnom opziru na neefektivnost ili
ineptost društvene skole.

Problem definiranja pojave dostavljanja

Praktični definiranja pojave dostavljanja djece inhibira-
ju napori određivanja opsega njenog pojavljivanja i njeno-
g utjecaja, kao i proširivanja i širenja opsega aktivnosti
programa izvan škole i poročnice. Vastan nastoj sa ovim
problematično oko definiranja jest što mnogi istraživači više
poklanjaju definicije fenomena dostavljanja djece u ter-
minima pojedinačne napada na dijete, nego u terminima
motivacije i životni samog napadača.

Prima Kempe (1962) dostavljanje se može smatrati
vrlo rijetko pojavom od strane roditelja ili na odgoj ošte-
ćenih osoba kada nikom roditelju ili profesionalnom nauč-
niku u cjelosti otkriva koja nije slučajna. Kempe je 1961.
godine osnov koncepta tzv. novog "sindroma dostavljanja
djeteta" (*the battered-child syndrome*). Ciljeva definicija
(1970) je nešto proširivija, ali se i ona odnosi samo na
fizičko dostavljanje: "Fizičko dostavljanje djeteta je na-
mjerna uporaba fizičke sile ili namjerne nasilovanja
roditelja ili drugih osoba koje se o-djeteta brine i koje su
u interakciji s djetetom, a sa svrhom da ga se povrijedi,
odgajati ili biti licita". Wolf (1973), prema Singer, (1982)
dopunjava tu definiciju smatrajući dostavljanjem djeteta
svako nasilno fizičko ili psihičko utjecanje ili zapuštanje
od strane roditelja ili na odgoj oštećenih osoba, koje
uzrokuje oštećenje, neoptimalno, uspostavljanje namjere, te
smrti djeteta. Fizičko oko definiranja fenomena do-
stavljanja djece nastaje i zbog različiti pojavnih oblika
dostavljanja. Robert (1983) navodi da dostavljanje može
biti aktivno i pasivno. Pod aktivnim dostavljanjem po-
drazumijeva se, osim aktivnog fizičkog nasilja nad dje-
tom, i grubo nasilovanje fizičkih i emocionalnih po-
tuha djeteta. Pasivno dostavljanje predstavlja takvo
oblika nebrige i zanemarenja se neoptimalno odgoj dje-
ta, koje dovode do poroka, a da pri tome nije postojala
namjera roditelja da povrijedi dijete. Specifični različiti
oblika dostavljanja obuhvata fizičko dostavljanje, od
čega se dostavljanje glava pojavljuje u 30% slučajeva,
reim seksualno, emocionalno dostavljanje, zanemari-
vanje odgovarajuće njage, medicinska i druge pomoći. Ma-
dridin, bez obzira u kojem se obliku dostavljanja radi,
ovo što je uvijek priznato jest psihičko povreda djeteta,
koje je često trajna i dugotrajna nego što se to obično
misli.

Iz naprijed navedenog možemo zaključiti da se radi o
dostavljanju u svim tim slučajevima kada sa djetetom
hormonalno provodi smatan opsega fizičke i psihičke na-
supođe, i to bez obzira da li se to postavljanje prema djetetu

misli u depresivnim govorima kašnjenja i tzv. korrek-
tivno pedagogije.

Uzroci i okolnosti pojave dostavljanja djece - teorijski primjeri i modeli

Teorijski primjeri fenomena dostavljanja djece razlikuju
se po tome kojima se od faktora u nastanku dostavljanja
posebije više važnost.

Glavni predstavnici socijalističke orijentacije Giovannioli
(1971) i Garbarino (1978) smatraju da je dostavljanje
djece primarno posljedica distalnodijagnostičkih faktora, po-
sebitno strukturalne i socijalne od društva organiziranih
suptivnih društva.

Gill (1970) i Gelles (1973) razvijaju psihosocijalni model
bitni naglasiti multidimensionalnost u etiologiji ovog
fenomena. Oni smatraju da se psihičko karakteristično
roditelja se može ignorirati, jer imaju svojstveno psihičko
u pojavama kao što su nezaposlenost, izolacija, nezovolj-
ne situacije prihrane, sklonsost alkoholizmu, stresovi bračne
vezidnice, nezadovoljstvo sa urbani život i slično. Gill
(1970) je uvjerio da osobe koje dostavljanje djece najče-
šće posjeduju nisu nasilne, teško razmišljanje i slabiji
su primanja od ostalog stanovništva. Pridružiti i Borstein
(1976) i De Loozev (1979) smatraju da je sa pojave
dostavljanja prouzročio povećanje djeteta kao što je plač,
odbojanje hrane, mokrenje i slično, koji upadaju u nje-
žne porode (triggers) na dostavljanje djeteta. Kod starije
djece se kao porodi na dostavljanje javljaju namjerna poru-
čenja kao što je anoreksija, ocrniti, povremeni spava-
nja, postojanje, porušavanje a slično i sl.

S druge strane, Spinetta i Rigler (1972) u okviru psihopa-
tološkog modela naglašavaju slabe roditelja i to posebno
nerazvijenosti poroda koje imaju roditelji, slabe kon-
trole impulsa, niski nivo socijalizacije na društvo, te
nizak izolacija i osamljenosti. Bavelle i Pollock (1968)
smatraju da "roditelji koji dostavljanje djece imaju veliki
emocionalni su problemi, da su impulzivni, nemaju adekvat-
ne osobe. Kao vrhovi tome osazni narode izloženosti
tvoj vrsti odgoja kroz fizičko kažnjavanje i dostavljanje
koje se kao djetetu i sami ostvaruju. Na taj način oni osazni
dostavljanje jednostavan model prema kojem iskustva koja
roditelji nose iz samog djetinjstva - fizičko kažnjavanje,
emocionalna i psihička neoptimalnost - uzrokuje porodične
stanja koja kasnije obuhvata u dostavljanju vlastita dje-
ce.

Modeli školske integracije

Kod prethodnih modela usložnivo je odnositelj integraci-
nog sistema sa proširivanjem i širenjem problema dostav-
ljanja djece. Zoro Ichthy (1980) predlaže nam u skladu
koji se svjetovni ova različita etiologijska područja bitni
pokazuju da je dostavljanje djece multidimensionalno
definisani problem, i to kako i sama koje postoji u poja-

djeca, u obitelji i zajednici, tako i u kulturi u kojoj se i obitelj i zajednica nalaze. U to svrhu Leclay je upotrijebio Brodskobrodčanima (1977) podređeni etnološki pristup na mikrosocijumu, egrosocijumu i makrosocijumu, dokleći još i faktor antropološkog naravja koji je uveo Timbergin (1981, prema Ilgutsu, 1978). Osnovni uvjeti za prema Beckson (1988) odnosi na one one što su neki roditelji dionici na sebi i u obiteljski milje i svoje vlastite roditelje. Na ovom nivou istraživanje pomaže mnogo više utvrditi pojavljivanje kod svih ispitanih je postojanje zlostavljanja i je obog zlostavljanja u njihovom djetinjstvu. O' Connor, Sherrill i Sander (1979, prema Hart, 1978) su u longitudinalnom istraživanju na uzorku od 500 majki utvrdili da je odgoj koji su majke imale u svom djetinjstvu jedan od najkorelativnijih prediktora za kasniju zlostavljanje djeteta. Važno je naglasiti da odgoj koji su roditelji imali u svom djetinjstvu na mora nužno biti okarakteriziran kao zlostavljanje da bi to kasnije pridonijelo lošem postojanju prema vlastitom djetetu. Naime, i samo promatranje i prisustvovanje aktivna izražavanja agresije, nagradavanje za neželjena ponašanja, izolovanost i ličnost i nasilje u djetinjstvu, mogu rezultirati usvajanjem agresivnih strategija za rješavanje konflikata u odrasloj dobi. Gibbens i Walker (1982, prema Smith, 1975) u ispitivanju među odraslim obog okruženju ponašanja prema djeci su ustanovili da su i roditelji čiji su oca prema njima u djetinjstvu pokazivali indiferentnost, odbojnost i neprijateljstvo. Pozak (1988, 1989) dokazi da slični uzroci u istraživanju socijalnih i socijalno-psiholoških faktora regrestivnija slični pronašli. Neželjna roditelja pronašla su u svom djetinjstvu prvenstveno sličnost s obitelji prema vlastitijem djetetu ispitanoj koje su roditelji zlostavljali situaciju za zlostavljanje pa i napuštanje vlastite djece na oca pronašli koji su bili prijateljski odgojane. Morris i Cloud (1982) uvode pojam "obrnuto uloga" (role reversal) radi boljeg razumijevanja ponašanja roditelja prema djetetu. Naime, oni su ustanovili da roditelji zlostavljaju djecu obično na percipiraju svoje djece kao male, nezrele, bile, već kao nekoga čiji namjereni ne biti zadovoljni njihovim ponašanjem. To je najgori percipiranje situacije je njihova djetinjstvu: oni osjećaju da im nitko ne voli, ne čeka, ne brine za njih. Ne razumijevajući stvarnosti to uzrokuje na odraslima naša osjećanja za djeteta. Kada djece su stali osnaka kako se od njega očekuje, roditelji u njima percipira vlastitog roditelja koji ga je zapravo, posređuje i frustrira. Zlostavljanje je namjerno "obrnuto" roditelja, ali je projektivno i izražavano prema djetetu koje je prisutno sada i ovdje.

Proces socijalizacije podopisnika roditelja su određeni način odgojavanja djeteta: roditelji koji u odgojavanja djeteta posežu za mešovitim načinom, najprijevaljniji su tako ponašanje jer je takav model ponašanja svojstven u vlastitom djetinjstvu. To je naprosto općenito poznati način reagiranja na opasnost i njima poznati metoda odgojavanja djece.

Milvickom za Becking (1980) predstavlja obiteljski okvir kao nepovoljni kontekst u kojem se zlostavljanje odvija, a koji obuhvaća karakteristična djeca, roditelja, interakcija među njima, način na koji roditelji odgojavanja konfliktne, način na koji odgojavanja svoje djece, te metode koje koriste u njegovu odgojavanja.

Treiman-Bisardi (1970) je utvrdila da su ispitani koji su zlostavljani djeca uglavnom bili privodni roditelji djeteta (u 96,9% slučajeva), a prema Gila (1970) 70% djeca zlostavljani su vlastiti roditelji, 14% oca ili majke, 1% susjedstva, 2% hranitelji, 1% braće i sestara, 4% drugi roditelji, a oko 7% osoba koje su se brinule o djetetu, a nisu bile u njim u istaknutom odnosu.

Mnogoj autoru potaknuli su prikazi pojave zlostavljanje djece sličnim roditeljima naslođeni u obrazloženju njihovih naslođeni da odgojavanja zlostavljanje koje roditelji djeteta stavila pod roditelja. Smith (1975) je ustanovio da od 37 roditelja koji su zlostavljali djecu majke u prosjeku imaju 21 godinu, a prosječna dob oca bila je 27 godina. Singer (1980) je na uzorku u takoj zemlji dobio drugačije rezultate: najviše ispitanih roditelja je u dobi od 31 do 40 godina.

I obično su upod roditelja većina istraživanja je jednakeve u utvrdila da su ljudi bolje pojačuju u svoji doba koje zlostavljaju djecu nego majke. Rohit (1983) navodi da je taj omjer između majki i oca 4:1, napominjući da osoba treba imati u vrijeme svoje majke. Uz to, djeca više govore identitet i samopoznavanje majke nego oca, oca u slučajevima kad stavljaju u stanju da manifestiraju svoje kulturne uloge pa i sam zadovoljstvo djece kao od odgovaranja vlastitog identiteta. Međutim, majka je ta koja daleko više vremena provodi u djetinjstvu i je bolje i izloženja frustracijama u odgojavanja djeteta. Posudan problem su neželjeno i neznače i komplikacijama, gdje je majci teže razviti dobru pozitivnu emociju prema djetetu, pa često nezadovoljstvo i neznanje mogu biti prisutni na percipirajući djeteta kao osoba s ob problemima i teškoća (Martin, 1978).

Nekoliko autora pokušalo je dokazati da je nitko izložen istraživanju roditelja koji zlostavljaju djecu značajan faktor koji ih podopisnika za zlostavljanje. Gil (1970) je na uzorku od 15000 roditelja koji zlostavljaju djecu ustanovio da njih 11% pokazuje značajno odgojavanja u intelektualnoj mreži. Maltzman Kempe (1982, Nivela i Pollock (1988), su Smith (1975) nisu ustanovili značajnu povezanost između intelektualnog statusa roditelja i pojave zlostavljanje djeteta.

Prema karakterističnom ličnosti roditelja koji zlostavljaju djecu postoji također značajni razlika istraživanja. Seale i Pollock (1968) utvrdila najprije da roditelji koji zlostavljaju djecu imaju bolje emocionalno problem, dok je Kempe (1982) ustanovio da je u većini slučajeva obojeve djeteta prisutna psihosa roditelja. Scott (1973) na osnovi svojih istraživanja vodi da oca ponašanja ličnosti ostali psihijatrijski poremećaji nisu značajni, ali se mogu povećavati ličnosti privatni čak u 75%

stalojstva zastojavanja djece. Egeland i sur. (1980) su utvrdili da majke koje zadržavaju svoje djece imaju skromnije intelektualne zahtjeve od svojih dječaka, imaju manje razumijevanja i strpljenja u objašnjenja svoje roditijske uloge. Ova nesposobnost roditelja da se brine i njeguje svoje djece utiče na kasniju većinu roditelja zastojavaju djece, a u literaturi se spominje kao "spesofobija za majčinom" (ability to mother) i definiše se kao duboka opsjeha i intelektualna nevolja i odgojavanja na dječakov poticah i zahtjeve, kao i razumijevanje dječakovih sposobnosti da se postane adekvatan svojoj dobi. Spertus (1978) je istraživati različite izosede roditelja koji zadržavaju svoje dječak i onih koji se ne čine nastarivo da se prva grupa roditelja razlikuje po tome što: 1. pokazuju veću tendenciju da brzo postanu optimisti i živi; 2. imaju izrazitiju opsjeha i intencije i samopouzdanje; 3. imaju veći strah od vanjske kritike i mišljenja javna; 4. imaju lošije odnose s vlastitim roditeljima; 5. imaju veći otklonjenje u odnosu na vlastito djetce; 6. manje su sposobni da razluče svoje osjećaje od osjećaja djeteta. Goldstein (1965) smatra da je zastojavanje djeteta rezultat pokretanja roditelja da čine na kraj u nastarivanju konflikta i sa pomoću eksternalizacije i projekcije.

Studije o zastojavanju djece odnose se na analizu dobne struktura, spolja, te nekih karakteristika koje su djetce čine predisponiranim za ulogu žrtve. U pogledu dobi zastojavaju djece, uočena je zastupljenost 64% godišta od 12 godina starosti, ali se većina autoru stalo da je najopasnija roditelja od 3 mjesaca do 3 godine starosti (Kemper 1962, Goldstein 1965, Wasserman 1967, Berman i Sclar 1969, Gil 1970, Smith 1975, i dr.) U toj dobi djetce nije u mogućnosti da se brani i nesposobno je da uspostavi razumljiva svojstva komunikacija, a otm toga je i fizički osjetljivo pa se zastojavanje izaziva posljedice koje se čine najtežije i zahtjevnije za intervenciju i pomoć sa strane. Nema nikoga zbog kojeg djetce starije dobi ne bi bila izložena zastojavanju u toj ili drugoj mjeri, međutim njihova manja zastupljenost vjerojatno je posljedica veće lične otpornosti prema zastojavanju.

Uočeno je, nastoje da se dječovijsko manje zastojavaju od dječaka. Roidl (1983) napominje da je taj odnos između dječaka i djevojčica 2:1, međutim interesantno je da je broj dječaka veći od broja djevojčica u dobima skupinama od 12 godina. U dobi od 12 do 18 godina ima među ženskim zastojavanju nešto više djevojčica. To sa objašnjava činjenicom da su djevojčice u dobi do 12. godine nezastupljene od dječaka, te postoji nešto manja sklonost da se pri njihovom odgojavanju roditelji stalo fizičkim silom. U periodu puberteta roditelji se počinju više plašiti za žensku djecu, namerno im veći opsjehanja, što dovodi do konflikta i ostane vjerojatno dočini do nastajanja primjene fizičke sile u vrhu afirmacije roditeljske kontrole.

U nekim istraživanjima pokušalo se utvrditi karakteristične djeteta koje utiču na zastojavanje. U Schacterovom istraživanju (1971, prema Singer i sur., 1985) u promatranom uzorku bilo je 30% djece iz grupe vanbračne, prod-

bračne, adoptivne djece, te djece koja su našla bratstva u domu posvoja uključuju u etiološki uzročnik. Utvrđeno je da je vjerojatnost zastojavanja izrazito veća kod prevredne djece, a u porodicama u više djece obično postoji usmjerenost na jedno djetce što autori čine nazivaju "indusom Popsipapa". Martin (1976) je pokušao istražiti mehanizme postojanja kod djeteta koji su povezani sa zastojavanjem, (n. izaziva ili povodi (trigger). On stoga djeteta u trenutku nastajavanja promatra u odnosu na one karakteristike:

1. karaktaristika djeteta koje određuju njega djeteta i koje su situativno pozitivne roditeljske uloge
2. situacija događaja koji utiču na odnos majka-djete (npr. medicinske komplikacije u vrijeme trudnoće)
3. objašnjenje roditelja kojima djetce zbog svoje fizičke ili kognitivne nevolje i ne može udovoljiti
4. postojanje djece kojima izaziva zastojavanje, a koje mogu biti npr. izražavanje agresije kroz identifikaciju s agresivom, ili najopasniji način da djetce privuče pažnju na sebe.

U istraživanju koje je provedeno uzorku od 38 zastojavaju djece Martin (1976) je istražio 9 karaktaristika ličnosti koje su najčešće pojavljuju kod zastojavaju djece: smanjena sposobnost odvajanja sa životu, neurotski simptomi (crvenila, napadaji čelovega, hipotenzivnost, blazno postojanje), nisko samopouzdanje, problemi u školi i otmnja, pomanjtanje, nepravilnost i nepravilnost, komplicirani, perverzni postojanje. Popsipapa (1980) izvodi da su među djetecim iz uzorka koje je istražio bilo najčešće prisutna sljedeća neurotska smetanja: nagle promjene raspoloženja (u 19% slučajeva), otmnja (14%), blazno (10%), hipotenzivnost (7%), bolovanje u otm (5%), načini strah (5%), manjanje (5%). Najveći dio zastojavaju djece je nesposoban da pokaže agresivnu dinamiku, već to uglavnom čini sa inhibirani, pasivno - agresivni način, što je naročito prisutno u igrama i pričama sa djetce koje se posebno izražavaju agresivnosti i brutalnosti.

Mikrosistem obitelji pored karaktaristika roditelja i djeteta određuje i interakciju među njima. Dupres i Cozger (1978) su utvrdili da majke iz obitelji u kojima je prisutno zastojavanje, u 49% slučajeva izražavaju manje pozitivna načelja, a preferiraju negativne i sa u otmku u igri i pričama, nego majke iz kontrolne grupe. Majke koje zadržavaju djetce sa u izrazito manjim brojevu prevode vrijeme u taktilnoj i audiorivnoj stimulaciji svoje djece. U Smithovom uzorku (1975) 49% majki koje su zadržavaju djetce izvrgnu je da nemaju vremena da sa igraju sa svojim djetecom. Schacter (1977) je ustanovio da obitelji koje čine agresivna načina rješavanja bračnih konflikata, imaju tendenciju da i u discipliniranju svoje djece koriste ina strategije.

Osnova za razumijevanje etioloških pristupa ljudskim naravju je uistinu u otm pojedaka pojedina i obitelji uzorak veći svojstvenih jedinica. To znači da upravu analizu čimbenika nastajavanja djece u obitelji mikroosistema, treba sagledati i u poziciji formalnih i neformalnih

socijalnih struktura čiji je utjecaj na promjene i oblikovanje stvarar mikrosocijalne veze. Tako dolazimo do trećeg faktora modela ekološka integracije, općinostima, kojeg Bebelj (1980) analizira u socijalnim naglaskom na dva faktora: običaja na radnom mjestu članova porodice, i kontekst porodice i njene bliže sredine. O''Brien (1971), prema Starr, (1979) ispitujući uvjaj nezaposlenosti na zastupanju djece primjećuje da je primjena sile najviše produljena u porodicama u kojima u klasifikaciji statusa dominiraju čim se posjeduju sposobnosti ili sredstva na kojim bi se trebalo temeljiti njegov sadržajni status. Ovoj najvažnijem objašnjenju moći i sileg sadržajna običajni pristupa se u zastupanju primato kojeg se primjenom sile prema ne-moćnijem djetetu prvotno vraća ispitivani status. Pečivnović (1990) je na uzorku od 327 ispitanih obitelji dječje dobi pokazao da je vrlo mali broj roditelja bio u stvarnom radnom odnosu - 28% majki i 34% očeva. Gil (1970) maži objašnjenje na povećanju uvjaja socijalnog statusa na pojavu zastupanja djece, najveći dio socijalno-ekonomski prihvat kojim se izložen njih slojevi stanovništva doprinose stabilizaciji psihološkog stabilizama samo-kontrolom kod roditelja. U takvoj situaciji mislno se povećava frustracija koja roditelji doživljavaju kroz zastupanje djece, ali i drugih članova obitelji.

U istraživanju koje je proveo Singer (1980) ustanovljeno je da je najveći broj djece zastupanja počinjan u dobi od 21 do 24 maha, što se objašnjava sadržajom i ritmom obavljanja života u toj dobi. U kasnijim psihološkim istraživanjima utvrđeno je u više slučajeva da, kada mater, opada frustracija informacija, povećava se sposobnost informisati i sl. Roditelji i djece su tek u psihološki zrelosti (transakcija sigurnost, sigurnost) i razdruženi, pa se zato tada čim, u neostvarenosti drugih mogućnosti, odnose u porodici pokušavaju riješiti u različitim oblicima. Otkrivena je okolnost da djeca koja se običajni koje zastupaju djece uglavnom isključivo običajni u modernim socijalnim kontekstima su roditeljski i prijateljski. Kempe (1962) napominje da ona koja zastupaju takvim isključivim običajima u porodicama koje je "u suštini opazovanje": se porodice nemaju kada pobij, nemaju prijatelje kojima bi se mogli obratiti za pomoć. Gurup i Main (1979) su utvrdili da su se zastupaju djece, koja su najviše u centru sa brigom, često izložen od ostale djece, te ispoljavala više ljutnje i neprijateljstva prema vršnjacima i odgojateljima.

Promjene u organizaciji najprije djeteta sa uslovnim promjenama koje se dešavaju u ovom socijalnom mijenju, nezaposlenosti kao ozbiljan psihološki ekonomski kriza, ili socijalna izolacija porodično porodično socijalno-mobilnostima stanovništva i sl. Faktori koji na ovom nivou djeluju na pojavu zastupanja djece Bebelj (1980) naziva makrosocijalni, a odnose se na društveno ekonomski uslovnostima promjena u strukturi porodice, porat agrarije i javnoj i privatnoj sferi života, kao i utjecaj života stanovništva. Od pravnog značenja je stav društva prema nastaju, općenom kažnjavanju i dječje općenito. Za bolje razumijevanje i sistematičnije bavljenje ovim uslovnima

Aby (1975) uvodi podjelu zastupanja djece na kolektivno, institucionalno i individualno. Kolektivno zastupanje obuhvaća sve one stavove društva koji uključuju nastaju sa djetetom, te suprotnim odnosom "društva običajni" prema pravima djeteta, čim zastupanje legitimno metodom ispitivanja djeteta. Društvo uvjetima stav da roditelji imaju pravo prema sa svojim djetetom omogućava da se i danas život svijeta veći nastaju sa djetetom i sa najbliže u izvornom običajnom krugu, što u svojim istraživanjima poreduje i Garbarino (1977). Roditelji ili drugi osobe koje biraju se u djeteta sprečavajući nastaju sile, ali svojim primjerom da je fizički sile legitimni model socijalne interakcije. Takvo djeteta vlastitim iskustvom nauči da je nastaju sadržajno samo u nekim interpersonalnim kontekstima, ali se u svim. Djeteta maži ostati u gornje nepovoljne okolnostima u svim stavova vrijednosti po kojim je nastaju u isto vrijeme i ispravno i pogrešno, i dobitno i loše. U ovom predstavlja da ono što se dešava u mikro i općinostima je nedovoljno pod utjecajem porodičnih kulturalnih stavova i vrijednosti koje formiraju društvo.

Stoga u prevenciji pojave zastupanja djece potrebno je izmisliti svega mnogo načina da se izbjegne stvaranje društvenih vrijednosti i uvjeti općen prema nastaju općenito, od čega je nastaju sa djetetom tek jedan, ali vjerujemo najvažniji oblik.

Trećina

Pojam trećina u fenomenu zastupanja djece obuhvaća programe i postupke koji se primjenjuju u slučajevima kad je zastupanje namjeravano. Ti programi mogu biti namjereni na individualni način roditelja ili djeteta, grupni sa djetetima i djetetom, a pojedina i u ostalim članovima obitelji. Međutim, još uvijek sa čuđe krivično pravno nastaju kojim se roditelji sa grubo namjeravaju i zastupanje može osuđiti na tri mjeseca do tri godine zatvorske kazne. Kako se identifikuje slučajeva zastupanja iznimno rijetko dešava, to su i kontrolni primjeri rijetki. Pečivnović (1990) navodi da je u uzorku od 327 ispitanih slučajeva, postupak protiv roditelja pokrenut u samo 39% slučajeva.

Briga o djetu prevodi se u obliku osjećanja u dom, običajni bratstva i sl., a kako navodi Rabić (1983), utvrdilo se djeteta vrsti roditeljska, ona u 7% slučajeva stvarno straha, dok u 35% slučajeva djeteta stvaranja od ostalih fizičkog zastupanja.

U uzorku zastupanja djece koji je ispitao Pečivnović (1990) 49% djece je, nakon otkrivanja zastupanja u obitelji, bilo smješteno u dječji dom, u drugu porodično upućeno je 38% djece, sa 10% djece briga u porodično nastaju, dok je 7% djece smješteno u ustanovu sa djeteta sa smještanjem u porodičaja i 7% u ustanovu sa rehabilitacijom. Ovo značenje nije najpovoljnije rješenje jer svako uključivanje u porodicu je samo po sebi prilično traumatično za djeteta. Smještanje djeteta u nova obitelj ili

ustanovu prihajemo ga da se prilagodi neovanzanoj situaciji. Šta ovi postupci tek su pokušaj usklađivanja pojedinačnog djetetovanja, a ne rješavanja djeca u cjelini, i u velikoj mjeri usvaja predložena rješenja primajući nemoguće društvo pred rješavanjem ovakvih problema. Stoga se nametne zaključak da dok god se budemo represivno odnosački prema djetetu, a posebno prema pedagozima nastavlja, i na buduću ispašiti rješavati problem unutar obitelji, rezultati će nam biti poražavajući.

Maria (1976) smatra da je terapijski postupak u slučaju zastavljanja djeteta neophodan, bez obzira da li se ponašanje ili aberantna ponašanja uslovlji ili ne. Stoga on predlaže da osnovni ciljevi terapije u radu sa zastavljanjem djetetom budu: 1. pomoći djetetu da razumije i svjedi da postoji i drugačiji i bolji odnos sa ostalima od onih koje je djetete opsjedao, 2. pomoći djetetu da uprene i nauči ispoljavati svoje emocije, 3. pomoći djetetu da ubi-va u igri, da se poneta opoznao i opoznao, 4. provesti djetetovo samopoznavanje i samopoznavanje, 5. utvrditi dijete da razvija pozitivne odnose s prijateljima, roditeljima i drugima ljudima u okolici u kojoj živi. Najbolji efekt ove terapije postigla se u školici i roditeljski klub da se djetete mijenja, da se mijenja i sa samim, te ako trenutno može usvajati na školici - bilo u obiteljskoj sredini, u školi ili kroz školu. Potreba djetetova na ovom planu opravdava uvodjenje etičkog pristupa u rješavanje problema zastavljanja djece. Kumpu (1977) predlaže program sa tri nivoa koji obuhvata psihoterapiju i roditeljski djetete. Početna staza ovakvog programa sa psihoterapijom mogućnost da se porodica ostati zajedno, roditeljski se omogućuje da se upozna i sače u vlastitim problemima te, da je naučilo važnu, a načelima na koje se li problemi mogu rješavati drugačije, a ne kroz nasilje u obitelji.

Mogućnost za razvijanje boljih i adekvatnijih metoda i terapijskih postupaka otvara se jer još uvijek mnogo struje ovog izvomena nisu razvijane, pa će daljnji rad i istraživanja svakako predstaviti i razvoja adekvatnijih terapijskih strategija.

REFERENCE

ALTY, R.(1975). Preventing child abuse. *American Psychologist*, 30, 921-928.

BILKEY, J.(1989). Child maltreatment: An ecological integration. *American Psychologist*, 44, 326-335.

BIRNBE, E. & MILLAR, A.(1989). The battered child syndrome. *American Journal of Psychology*, 102, 875-878.

BRODTMANN, U.(1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32, 823-831.

BURCHES, B. & CONGER, R.(1976). Family interaction in abusive, neglectful and normal families. *Child Development*, 49, 1083-1173.

DE LINDOVY, V.(1979). Toward the definition of "abuse preventing child". *Child Abuse and Neglect*, 3, 341-359.

EGLAND, B., BREITENBUCHER, M. & ROSENBERG, D.(1988). Prospective study of the significance of life stress in the

etiology of child abuse. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 191-205.

FREDERICK, N. & ROSENBERG, J.(1976). The role of the child abuse: A review of the literature. *American Journal of Orthopsychiatry*, 46, 386-396.

GALHTON, T.(1967). Observations on the children who have been physically abused and their parents. *American Journal of Psychiatry*, 93, 448-449.

GARRARD, J.(1976). A preliminary study of some ecological correlates of child abuse: The impact of socioeconomic stress on mothers. *Child Development*, 47, 178-183.

GARRARD, J.(1977). The price of privacy: An analysis of the social dynamics of child abuse. *Child Welfare*, 56, 542-572.

GELLES, R.J.(1975). Child abuse as psychopathology: A sociological critique and reformulation. *American Journal of Orthopsychiatry*, 45, 411-421.

GEORGE, C. & MAIN, M.(1979). Social interaction of young abused children: Approach, avoidance and aggression. *Child Development*, 50, 306-314.

GIL, D.(1976). *Palmer against children: Physical child abuse in the United States*. Harvard University Press, Cambridge, Mass.

GRANOVSKY, J.M.(1975). Parental involvement, preparation and stress. *Journal of Marriage and Family*, 37, 449-457.

KEMPE, C. i sa (1962). The battered child syndrome. *Journal of the American Medical Association*, 183, 17-24.

KEMPE, C.(1975). A practical approach to the prevention of the abused child and rehabilitation of the abusing parent. *Pediatrics*, 55, 894.

MARTIN, P.(1976). *The abused child: A multidisciplinary approach to developmental issues and treatment*. Holt/Rinehart/Winston, Cambridge, Mass.

MORRIS, M. & GOLD, R.(1983). *The neglected/battered child*. New York: Child Welfare League of America.

PIŠTUPVIĆ, R.(1988). Zastavljeni djeteta kao manifestacija neodoljive želje za ljubavlju. *Vremena za socijalnu i psihološku terapiju*. Socijalna zaštita, 20(2), 21-41.

PITAR, O.(1988). Zastavljeni djeteta kao manifestacija neodoljive želje za ljubavlju. *Socijalna zaštita*, 20(2), 21-41.

PITAR, O.(1989). Utjaga odgoja u procesu zastavljanja i izostavljanja djece. *Socijalna zaštita*, 21, 175-184.

PITAR, O. & PIŠTUPVIĆ, R.(1989). Stvari o zastavljanju djeteta. *Socijalna zaštita*, 21, 45-58.

ROSE, R.(1982). *Shaken baby syndrome*. Zagreb: Zbornica za dječju kliničku neurologiju u dječjoj psihijatriji.

SEIGN, F.(1973). Fatal battered baby cases. *Medical Science and Law*, 13, 175-186.

SINGER, M.(1988). *Enclaves within: Apathy, alienation i grupa izostavljenih djece i zanemarenih*. Zagreb: 1988. socijalna zaštita grada Zagreba.

SINGER, M., MIŠIĆ-TOĐIČIĆ, L. & POLJEDIČAČ, Z.(1983). *Komunikacija sa grupom zastavljenih djece*. Socijalna zaštita, 15, 82.

SMITH, E.M.(1975). *The battered child syndrome*. London: Butterworth.

SPINETTA, J. & REGLER, D.(1972). The abusing parent: A psychological review. *Psychological Bulletin*, 77, 294-304.

SPINETTA, J.(1976). Personal personality factors in child abuse. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44, 1406-1414.

STARR, R.H.(1975). Child abuse. *American Psychologist*, 30, 872-878.

STEEL, B. & POLLACK, C.R.(1988). A psychiatric study of parents who abuse infants and small children. U: Miller, B.R., Kempe, C. (eds.). *The Battered Child*. Chicago: University of Chicago Press.

STEINMETZ, S.(1977). The use of force for resolving family conflict: The training ground for abuse. *Family Coordinator*, 26, 29-35.

TOČIĆ-REBARIĆ, L. (1977). *Neke karakteristične pojave fizičkog zlostavljanja i nasilništva u obitelji djece i adolescenata. U: Znanstveni radovi Zavoda za psihološki aspekti odgoja*

našija, Zagreb: Udruga za istraživačko i stručno-psihološko obrazovanje.

WASSERMAN, S. (1967). The abused parent of the abused child. *Child dev.*, 38, 170-175.

Primljeno 15.05.1999
Konačno recenzija prihvaćena 01.10.1999

Child abuse - an ecological approach

Despite the fact that child abuse is a widespread phenomenon in the contemporary civilization, the statistical data are amazingly hard to come by. The dark figure is enormous, the incidence of physical abuse only is being in the order of magnitude of 4 to 10 cases per thousand children. The problem in approaching the subject most already is trying to define the problem, in that there are numerous forms of abuse, ranging from physical violence to sexual and emotional abuse. In accordance with their professional orientation, various authors have given different explanations of causes and consequences of child abuse thus forming diverse theoretical approaches and models of etiology of this phenomenon (the ecological model, the psychosocial model, the psychopathological model, etc.). What captures our attention is the absence of an integral system in all the models of approaching this problem and solutions on its prevention. To fill this gap (Veljica 1999) proposes what he calls an ecological approach, trying to correct the fact that this is a multi-factorial caused problem, considering the forces in action in the individual as much as the circumstances by the family, community and the culture which contains them. A satisfactory approach for the problem of child abuse is therefore possible only through action on wider plan which can only be conceived through an ecological frame of mind.